

Granen: Onderzoek verbreedt van voeder- naar korteketengranen

Onderzoek en voorlichting door het Praktijkpunt Landbouw richt zich niet exclusief tot witlooftelers. Meer in het algemeen ondersteunt onze werking alle akkerbouwbedrijven in Vlaams-Brabant. Graanteelt is de hoeksteen in het teeltplan van een akkerbouwer. De voorbije seizoenen was de rendabiliteit van granen beperkt als gevolg van de lage internationale prijsnoteringen. Toch bleef het graanareaal vrij stabiel (*23.741 hectare in 2020 in Vlaams-Brabant*). Dat komt omdat granen een ‘rustgewas’ vormen in een teeltplan met rooivruchten zoals aardappelen en suikerbieten. Bovendien laten granen toe om na de oogst in de zomer een groenbedekker te zaaien. In 2021 werd graanteelt financieel opnieuw interessant want de tarwenoteringen stegen boven 200 euro. Een jaar later werden tarwe en maïs als gevolg van de oorlog in Oekraïne zelfs duurder dan ten tijde van de voedselrellen in 2008.

LCG-proeven in tarwe en gerst

De graanteelt in onze regio wordt ondersteund door het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) via enerzijds het uitvoeren van veldproeven en anderzijds het organiseren van voorlichting. In de proefveldwerking gaat de aandacht vooral uit naar rassenkeuze, ziektebestrijding en bemesting. In Vlaams-Brabant worden de graanproeven aangelegd bij landbouwers die als ‘demobedrijf’ samenwerken met het Departement Landbouw en Visserij en met de praktijkcentra. In 2021 werkte demobedrijf Ronsmans te Bertem samen met Praktijkpunt Landbouw voor de graanproeven, en demobedrijf Lemaire in Lennik werd opgevolgd door Inagro. Voor het eerst deed Praktijkpunt Landbouw niet alleen alle waarnemingen in de tarwe- en gerstproeven, maar stonden we ook in voor de oogst.

In tarwe lag er een rassenproef aan met de 27 meest voorkomende rassen. Ze werden vergeleken op basis van korrelopbrengst, hectolitergewicht, duizendzadengewicht, vroegheid van aarvorming, strolengte, legergevoeligheid en vochtgehalte bij de oogst. Tijdens het groeiseizoen gebeuren er wekelijks waarnemingen van de ziektedruk op referentierassen, en tweemaal zijn alle rassen gescreend op hun gevoeligheid voor bladziekten (gele roest, bruine roest en bladvlekken). Vier van de 27 rassen waren hybriden, d.w.z. een kruising van twee zuivere inteeltlijnen. Door het zogenaamde heterosis-effect heeft het kruisingsproduct een hogere agronomische waarde dan de gebruikte ouderlijnen. Dat kan zich voor tarwe bijvoorbeeld vertalen in een hogere korrelopbrengst of een hoger eiwitgehalte.

Figuur 1: Vier herhalingen van in totaal 27 tarwerassen werden in augustus geoogst.

De resultaten van de rassenproef tarwe in Bertem zijn samen met de resultaten van twee andere locaties in leem- en zandleemgebied door LCG verwerkt en gepubliceerd (www.lcg.be). Voor gerst ging het om een rassenproef met 23 rassen die ook op allerlei parameters vergeleken werden. De nadruk ligt op korrelopbrengst enerzijds en ziekte weerstand (dwergroest, bladvlekken, netvlekken) anderzijds. De rassenproef zesrijige wintergerst werd aangelegd op vier locaties. Aanvullend werden de ziekte-tolerante gerstrassen te Bertem en Lennik ook afzonderlijk gezaaid. Dat liet toe om hun weerstand tegen het vergelingsvirus te verifiëren bij een hoge bladluisdruk, die ook zichtbare zuigschade veroorzaakt.

Akkerbouwers namen kennis van alle resultaten op de najaarsvergaderingen van LCG, en via de vakpers. In de loop van het seizoen kregen ze al informatie toegespeeld over de waarnemingen van bladluizen en bladziekten. Op de LCG-Graanberichten (e-nieuwsbrief) kunnen landbouwers zich gratis abonneren. Deze informatie is ook terug te vinden op de LCG-website (www.lcg.be) en wordt ook opgepikt door de vakpers (o.a. Landbouwleven en Boer&Tuinder).

De waarnemingen voor de LCG-Graanberichten gebeuren niet alleen in de rassenproeven, maar ook op praktijkpercelen gerst en tarwe verspreid over gans Vlaanderen. Voor de ziekte waarnemingen concentreren we ons op tarwe. Landbouwers die hun medewerking verlenen, gebruiken op een kleine oppervlakte binnen hun tarweperceel geen fungiciden. Daar wordt de ziekteontwikkeling opgevolgd om graantelers tijdig te kunnen waarschuwen.

Naar bladluizen zoekt het Praktijkpunt zowel in tarwe als in gerst, en dit zowel kort na de zaai in het najaar als in het vroege voorjaar. Een overschrijding van de schadedrempel is voor landbouwers het sein om de toestand op eigen percelen te verifiëren. Op basis van de eigen waarnemingen en de informatie uit het LCG-waarschuwingsbericht, en rekening houdend met de schadedrempel, beslissen graantelers om de bladluizen al dan niet te gaan bestrijden. Deze werkwijze, gebaseerd op waarnemingen en waarschuwingen, is een concreet voorbeeld van wat we vandaag verstaan onder geïntegreerde gewasbescherming.

Figuur 2: Zachte temperaturen in het najaar vergen extra waakzaamheid voor bladluizen in gerst.

Vooraf in gerst moet er kort op de bal gespeeld worden omdat bladluizen het vergelingsvirus kunnen overdragen. In erge gevallen kan zo'n aantasting de graanopbrengst halveren. Om het risico te beperken, kiezen sommige landbouwers voor tolerante rassen. Het opbrengstpotentieel van deze meer ziektebestendige rassen ligt iets lager zodat niet alle telers er voor opteren. Akkerbouwers maken de afweging vooral in functie van de bereikbaarheid van percelen in het najaar voor een

insecticidenbehandeling tegen bladluizen. In 2020-2021 zijn de tolerante gerstrassen nog eens extra uitgezaaid in één blok zodat ze deels wel en deels niet behandeld konden worden tegen bladluizen. Bij een hoge bladluisdruk in het najaar, die ook zichtbare zuigschade veroorzaakt, geeft een behandeling met een insecticide een rendabele meeropbrengst ondanks de genetisch ingebouwde tolerantie tegen het dwergvergelingsvirus.

Heropleving van baktarwe en brouwgerst

Het Praktijkpunt werkt specifiek rond een aantal Vlaams-Brabantse teelten (granen, koolzaad, druiven en hop) en vult de proefveldwerking aan met inspanningen voor ketenontwikkeling. Dat laatste gebeurde in 2021 voor een aantal nieuwe teelten (o.a. mosterdzaad), maar ook voor granen. Naast de bulkgranen die veevoeder als bestemming hebben, groeien er in onze provincie ook baktarwe en brouwgerst. Ter ondersteuning van telers van baktarwe organiseerden we op 10 juni een infosessie bakgranen. Een 30-tal akkerbouwers en drie molenaars zakten af naar de rassenproef tarwe in Bertem. Ze kregen er uitleg omtrent rassenkeuze, bemesting en ketenontwikkeling. Gastspreker Frank Van Boxtaele (HoGent) lichtte toe welke aanpak hij volgde bij het opzetten van vier lokale broodketens (*PWO-project Lokaal Brood*, www.lokaalbrood.be).

Brouwgerst werd in 2021 voor het eerst geteeld op het Praktijkpunt Landbouw. In samenspraak met hoevebrouwerij Hof ten Dormael (Haacht) werd gekozen voor de rassen RGT Planet en Laureate. Zelf kiest Hof ten Dormael al jarenlang voor het ras RGT Planet zodat we een uitdager zochten, en vergeleken op basis van opbrengst en eiwitgehalte – dat laag moet zijn voor brouwgerst. Omdat de brouwgerst groeide op het agroforestryperceel dat zo duurzaam mogelijk uitgebaat wordt, kozen we voor een mechanische onkruidbestrijding met de wiedeg. Bezoekers kunnen zo zelf vaststellen dat de mogelijkheden om onkruid mechanisch aan te pakken toenemen omdat machineconstructeurs niet stilzitten. De nieuwe ontwikkelingen in deze sector staan in schril contrast met de achteruitgang van het aantal actieve stoffen om onkruid chemisch aan te pakken.